

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПОЛІТИЧНОЇ РЕГІОНАЛІСТИКИ**
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»

Маріан Токар

**Науково-дослідний інститут
політичної регіоналістики:**

**інституційна біографія та діяльність
за 2009 – 2013 роки**

Ужгород
2013

ББК ФОл 2
УДК 32: 061.6 (477.87)
Т - 51

Матеріали подають інформацію про мету, напрямки та звітну діяльність Науково-дослідного інституту політичної регіоналістики як структурного наукового підрозділу Ужгородського національного університету. Брошура містить короткий опис цілей, структури та публічної науково-дослідної роботи вчених за час функціонування НДІ (2009 – 2013 рр.).

Видання розраховане на широкий загал читачів.

Автор-упорядник: Маріан Токар, директор НДІ політичної регіоналістики, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління УжНУ

Токар Маріан. Науково-дослідний інститут політичної регіоналістики: інституційна біографія та діяльність за 2009 – 2013 роки: інформаційно-довідкове видання. – Ужгород, 2013. – 20 с.

© Маріан Токар, 2013
© НДІ політичної регіоналістики, 2013

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Науково-дослідний інститут політичної регіоналістики

PREZENTATION

Scientific Research Institute of the Political Regionalistics

Загальна інформація

The general information

Назва наукової установи: Науково-дослідний інститут політичної регіоналістики

Засновник: Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Дата створення: 28 травня 2009 року

Логотип:

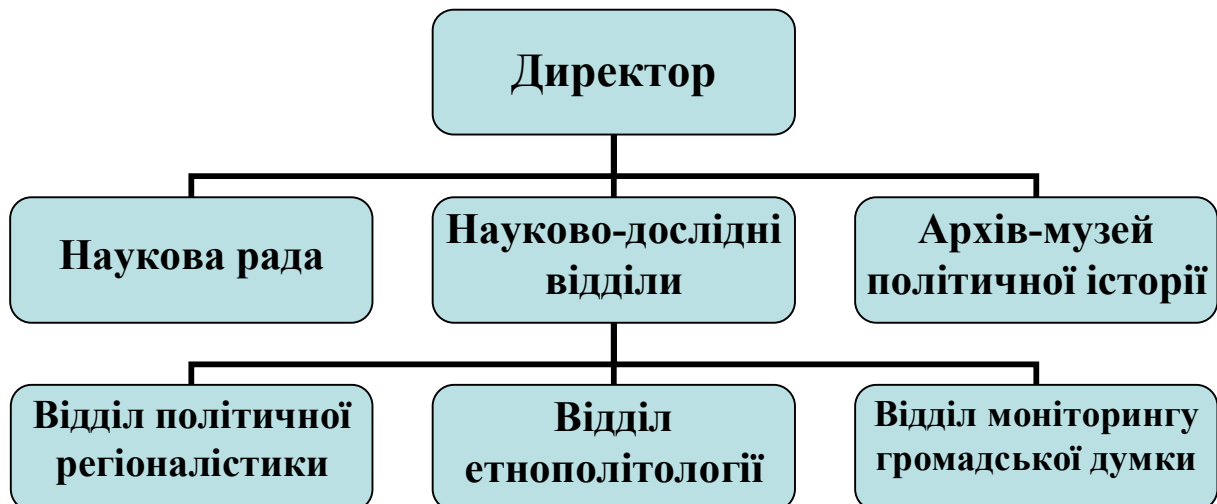
Видавнича серія: «Studia Regionalistica» (з 2009 р.)

Періодичне видання: Інформаційно-аналітичний журнал «Регіоналістика» (з 2010 р.)

Структура НДІ:

Мета і напрями діяльності

Науково-дослідний інститут політичної регіоналістики було створено рішенням Вченої ради Ужгородського національного університету (УжНУ) 28 травня 2009 року як його структурний науковий підрозділ. Основними напрямками наукової та практичної діяльності НДІ політичної регіоналістики є комплексне дослідження проблем української та регіональної політичної історії, вивчення та аналіз проблем політології, соціології, політичної регіоналістики, етнополітології в межах Карпатського регіону, в тому числі в суміжних із Закарпаттям регіонах України та зарубіжжя.

Зокрема, НДІ політичної регіоналістики займається вивченням історико-політичних аспектів розвитку регіонів з метою якісного та об'єктивного розуміння, планування й прогнозування явищ і процесів не тільки в наш час, а й у майбутньому. Науково-дослідна

робота присвячена також розробці теоретичних і прикладних проблем, пов'язаних із форматом життєдіяльності суспільно-політичних суб'єктів та різних інститутів у регіонах, їх комунікації з центральною політичною владою в умовах становлення громадянського суспільства.

Сучасна практика регіональної життєдіяльності постійно перебуває під суттєвим впливом історичних і культурних традицій, поліетнічності регіону, ментальності та етнічної стереотипності його населення, соціально-економічних чинників, характеру та змісту творення бізнесових груп, партійного структурування, формування та рекрутування еліт в органах державної влади, залежності трансформації регіональних еліт від виборчих процесів тощо.

Важливою складовою діяльності НДІ політичної регіоналістики є також здійснення безпосередніх контактів і виконання спільних наукових проектів з науково-педагогічними, науковими та науково-просвітніми закладами сусідніх з Україною

держав (Словаччини, Румунії, Угорщини, Польщі), організація етнополітологічних експедицій та соціологічних досліджень у Закарпатті та суміжних регіонах названих країн й місць компактного проживання в них українців.

Практична складова науково-дослідницької роботи

НДІ політичної регіоналістики покликаний впроваджувати результати наукових досліджень у навчальний процес, здійснювати, у тому числі, підготовку навчально-методичних матеріалів для молоді. Основною базою апробації наукових досліджень є факультет суспільних наук Ужгородського національного університету. Його студенти залучаються до практичного моніторингу актуальних регіональних проблем сучасності та їх аналізу, регулярно проходять виробничу практику, беруть участь у опитуваннях громадської думки, навчаються працювати з архівними фондами, статистикою, партійними джерелами, формувати аналітичні довідки, складати політичні портрети громадсько-політичних лідерів та регіональних елітних груп.

На кафедрі політології і державного управління факультету суспільних наук за участі НДІ політичної регіоналістики укладаються навчальні програми з поглибленим вивченням регіональної специфіки.

Структура

Кадровий потенціал Інституту утворюють наукові співробітники і досвідчені фахівці, серед яких переважають політологи, соціологи й історики. Першим директором НДІ політичної регіоналістики був доктор історичних наук, професор Микола Вегеш, а з вересня 2013 року його очолює кандидат історичних наук, доцент Маріан Токар.

Головним органом управління Інституту є Наукова рада (НР), яка визначає загальні напрямки його діяльності. Структурними підрозділами Інституту виступають науково-дослідні відділи:

- відділ політичної регіоналістики (куратор Маріан Токар);

- відділ етнополітології (куратор Михайло Зан);

- відділ моніторингу громадської думки (куратор Юрій Остапець).

При Інституті діє редколегія інформаційно-аналітичного журналу «Регіоналістика», а також формуються фонди Архіву-музею політичної історії Закарпаття, що має (за домовленістю) власну площу на просвітницько-пізнавальному порталі «ЗаКарпатія» (www.zakarpatia.com).

Публічна активність

За час свого існування НДІ політичної регіоналістики виступив ініціатором та співорганізатором проведення наукових форумів різного рівня. Зокрема, з найбільш відомих та резонансних за безпосередньої участі працівників Інституту в Ужгороді відбулися такі наукові форуми як:

- Науковий семінар «Політичні процеси в Закарпатті після парламентських виборів 2006 року» (7 липня 2009 року);
- Міжнародна науково-практична конференція «Країни Центрально-Східної Європи в модерну і постмодерну добу: теоретичні концепції й політичні реалії» (2 – 3 жовтня 2009 року);
- Науково-практична конференція «Етнополітична реальність Закарпаття на сучасному етапі» (26 березня 2010 року);
- Всеукраїнська наукова конференція «Закарпатська Україна: перспективи та реалії розвитку» (24 червня 2010 року) та ін.

Працівники Науково-дослідного інституту політичної регіоналістики брали індивідуальну участь у чисельних міжнародних конференціях в Україні (Київ, Донецьк, Дніпропетровськ, Одеса, Львів, Чернівці, Івано-Франківськ та

ін.), а також в іноземних державах – Словаччині, Румунії, Угорщині, Польщі, Росії, Придністровській Молдавській республіці.

Видавнича діяльність

У 2009 році НДІ політичної регіоналістики започаткував видавничу серію «Studia Regionalistica». Вона являє собою видання книжок історико-політичного характеру з найбільш актуальних проблем регіональної історії та сучасності, висвітлення міжнародних, політичних, етнічних та конфесійних процесів у Закарпатті та суміжних з ним регіонах.

У видавничій серії «Studia Regionalistica» опубліковано:

• Басараб М., Токар М. Громадські організації Закарпаття в боротьбі за державність України (кінець 80-х – початок 90-х років ХХ століття): Серія «Studia Regionalistica» / № 1. – Ужгород: Видавництво «Карпати», 2009. – 336 с. ISBN 978-966-671-224-3

(Basarab M., Tokar M. Non-governmental organizations of Transcarpathian region in the struggle for statehood of Ukraine (late 80's – early 90-ies of XX century)).

• Остапець Ю., Токар М. Закарпаття через призму політичних виборів: Серія «Studia Regionalistica» / № 2. – Ужгород: Видавництво «Карпати», 2009. – 408 с. ISBN 978-966-671-225-0

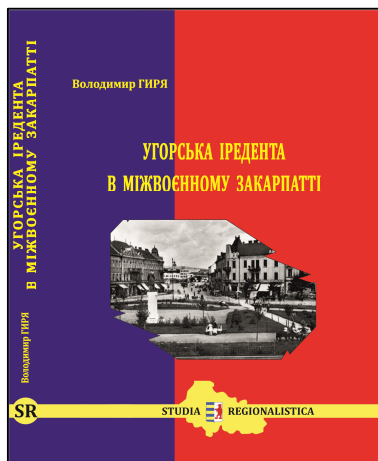
(Ostapets Yu., Tokar M. Transcarpathian region through the prism of political elections).

• Вегеш М., Молнар С., Молнар Й., Остапець Ю., Офіцинський Р., Токар М., Фединець Ч., Черничко С. Хроніка

Закарпаття. 1867 – 2010 / Kárpátalja évszámokban. 1867 – 2010 / українсько-угорське двомовне видання; Ukrán–magyar kétnyelvű kiadvány: Серія «Studia Regionalistica» / № 3. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. – 312 с. ISBN 978-966-2095-55-5

(*Vehesh M., Molnar S., Molnar J., Ostapets Yu., Ofitsynskyi R., Tokar M., Fedynets Ch., Chernychko S. Chronicle of Transcarpathian region. 1867 – 2010*).

• Гиря В. Угорська іредента в міжвоєнному Закарпатті («угорський фактор» у суспільно-політичному житті): Серія «Studia Regionalistica» / № 4. – Ужгород: Видавництво «Карпати», 2012. – 200 с. ISBN 978-966-671-319-6

(*Hyria V. Hungarian irredenta in the interwar Transcarpathian region («Hungarian factor» in social and political life)*).

• Стряпко І. Товариство «Просвіта» в громадсько-політичному та культурному житті Закарпаття (1920 – 1939): Серія «Studia Regionalistica» / № 5. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2012. – 328 с. ISBN 978-966-332-109-7 (*Striapko I. The Society «Prosvita» in the socio-political and cultural life of Transcarpathian region (1920 – 1939)*).

• Сергієнко Т. Українсько-словацькі відносини: формування системи міждержавного співробітництва (90-ті роки ХХ – початок ХХІ століть): Серія «Studia Regionalistica» / № 6. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2012. – 274 с. ISBN 66-332-107-3

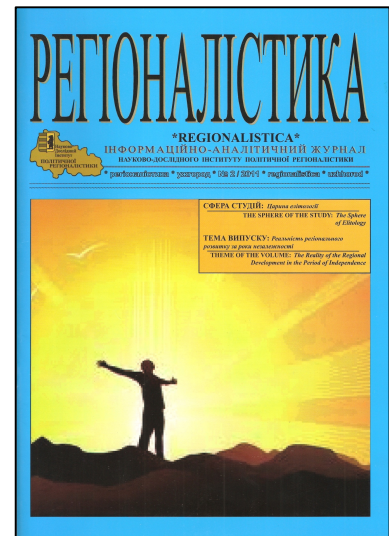
(*Serhienko T. Ukrainian-Slovak relations: the formation of the system of intergovernmental cooperation (90-ies of XX – beginning of XXI centuries)*).

У 2010 році НДІ політичної регіоналістики зареєстрував інформаційно-аналітичний журнал «Регіоналістика» (побачили світ два випускові номери – *Регіоналістика: інформаційно-аналітичний журнал / НДІ політичної регіоналістики УжНУ. – Ужгород, 2011. – Випуск 1. – 82 с.; Ужгород, 2011. – Випуск 2. – 94 с.*), теми якого присвячені різноманітним проявам

регіонального життя, проблемам суспільно-політичного розвитку регіонів, етнополітичного спектра, тенденціям регіонального елітотворення, партійного будівництва, виборчих процесів, етноконфесійних характеристик. Видання розраховане не тільки для науковців та краєзнавців, а й для фахівців-практиків, політиків, державних службовців.

Спільно із Закарпатською обласною державною адміністрацією видано науковий збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції «Закарпатська Україна: перспективи та реалії розвитку» (24 червня 2010 року), присвяченої 65-й річниці возз'єднання Закарпатської України Радянською Україною (Ужгород, 2010. – 168 с.).

Окремими виданнями під егідою НДІ політичної регіоналістики також побачили світ праці:

- *Закарпаття 1919 – 2009 років: історія, політика, культура / україномовний варіант українсько-угорського видання / Під. ред. проф. М. Вегеша, Ч. Фединець; [Редколегія: Ю. Остапець, Р. Офіцинський, Л. Сорко, М. Токар; Відп. за випуск М. Токар]. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2010. – 720 с.;*

- *Kárpátalja 1919 – 2009: történelem, politika, kultúra; Főszerkesztő: Fedinec Csilla, Vehes Mikola. Szerkesztőbizottság: Csernicskó István, Oficinszki Román, Osztapec Jurij, Szarka László, Tokar Marian. – Budapest: Argumentum, MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete, 2010. – 640 o.;*

- *Варга Н.І., Пелін О.В. Соціальний розвиток неформальних практик підприємництва в умовах економічної кризи (приклад Закарпаття). – Ужгород, 2012. – 164 с.;*
- *Піпаш В. Закарпатська Гуцульщина: історико-етнографічний нарис. – Ужгород, 2012. – 68 с.*

Видавнича діяльність НДІ має позитивні відгуки серед вітчизняної та зарубіжної громадськості, про що свідчать чисельні рецензії у ЗМІ та наукових журналах.

Проекти

У 2010 році працівниками НДІ політичної регіоналістики спільно з Інститутом етнонаціональних досліджень Угорської академії наук (представник – Чілла Фединець) завершено роботу над масштабним міждержавним проектом, результатом якого

стало видання одночасно двома мовами (українська і угорська) комплексної монографії «Закарпаття 1919 – 2009 років: історія, політика, культура» (в Ужгороді та Будапешті). У підсумковому виданні системно висвітлюються взаємопов'язані проблеми історичного розвитку Закарпаття в ХХ – на початку ХХІ століття з акцентом на взаємній історичній спадщині українського та угорського місцевого населення регіону. Презентації кінцевих результатів проекту відбулися в Україні та Угорщині.

У розрізі комплексних фундаментальних досліджень упродовж 2009 – 2011 років НДІ здійснював вивчення і аналіз проблем етнополітичного розвитку Закарпаття у ХХ – на початку ХХІ століття. У змісті теми, що позитивно була оцінена експертами, досліджувалися етнонаціональна структура Закарпатської області, суспільно-політичний розвиток національних меншин Закарпаття, еволюція громадських та політичних організацій національних меншин Закарпаття, русинство як етнополітична проблема України, освітньо-виховний розвиток національних меншин тощо.

У 2013 році НДІ політичної регіоналістики завершує роботу над спільним проектом із Науково-дослідним інститутом європейської інтеграції та регіональних досліджень (директор – професор Анатолій Круглашов), що діє при Чернівецькому національному університетові імені Юрія Федьковича. Результатом співпраці стане видання монографії про політичні

процеси в регіональному вимірі на прикладі Буковини і Закарпаття (презентація в Ужгороді, Чернівцях, Києві).

У 2013 році НДІ політичної регіоналістики розпочав виконання фундаментального дослідження, об'єктом якого виступає регіональна політична еліта Закарпаття у ХХ – на початку ХХІ століть. Це тематична складова більш об'ємної проблеми, що охоплює країни Центрально-Східної Європи, й подана на державне фінансування спільно з Науково-дослідним інститутом Центральної Європи (директор – професор Мирослава Лендбел).

Предметом дослідження є тенденції та особливості регіонального елітотворення в Закарпатті, проблеми становлення й функціонування еліт, їх джерел, еволюції та сучасного стану, впливовості їх представників у громадських та партійних структурах, державних органах, специфіки їх відтворення тощо.

Громадське визнання

Здійснена Інститутом науково-дослідницька робота за останні роки не залишилася не помітною як науковою, так і громадською аудиторією. В 2009 році монографія Михайла Басараба і Маріана Токаря «Громадські організації Закарпаття в боротьбі за державність України (кінець 80-х – початок 90-х років ХХ століття)» із серії «Studia Regionalistica» була

визнана кращим науковим виданням року в Закарпатті.

А в 2011 році дипломом «Краща книга» була удостоєна колективна праця українських та угорських авторів «Закарпаття 1919 – 2009 років: історія, політика, культура».

Партнери

З метою реальної оцінки суспільно-політичної ситуації регіону працівники Інституту залучають до співпраці й інших фахівців та громадські інституції.

Науковими партнерами Науково-дослідного інституту політичної регіоналістики виступають Агенція досліджень регіонального соціуму «Карпатія», Науково-дослідний інститут Центральної Європи та Агенція політичних досліджень «Соціум Карпат» (всі – Ужгород, Україна), Науково-дослідний інститут європейської інтеграції та регіональних досліджень (Чернівці, Україна), Центр політичних досліджень (Львів, Україна), Центр політичного моніторингу (Івано-Франківськ, Україна), Музей Історії Сату Маре (Сату Маре, Румунія), Інститут етнонаціональних досліджень Угорської академії наук (Будапешт, Угорщина) та інші громадські й науково-дослідні інституції.

Научно-исследовательский институт политической регионалистики

Научно-исследовательский институт политической регионалистики представляет западный регион современной Украины – Закарпатье. Ученые из Ужгорода сосредоточили свое внимание на изучении проблем политической истории местного населения, современных политических процессов в регионе, а также на анализе состояния этнокультурных взаимоотношений народов. В разрезе научных исследований акцентируется также внимание на тематических приоритетах и источниковой базе проблем, что дает возможность адаптировать направления деятельности института к образовательной программе в закарпатской высшей школе.

Цель и направления деятельности. Закарпатье – это регион, который в разные исторические времена притягивал интерес многих государств и народов своим географическим и геополитическим положением. Здесь переплетаются как торгово-экономические, так и культурные направления. Совместная история многих народов обязывает к четкому пониманию истоков культурных, общественных и политических проявлений жизнедеятельности представителей регионального сообщества. Очевидно, смешанность культурно-национальных особенностей региона как раз и влияет на ментальность местного населения и его культурно-языковую мозаику.

Соответственно, все выше сказанные явления особым способом влияют и на политическую историю, а еще точнее на многогранность и многоликость ее интерпретации. Изучением современных политических процессов с обязательным анализом исторических предпосылок в контексте регионального развития занимается единственный в Закарпатье научный центр – Научно-исследовательский институт политической регионалистики.

Он был создан решением Ученого совета Ужгородского национального университета (УжНУ) 28 мая 2009 года как его структурная научно-исследовательская единица. Основными направлениями научной и практической деятельности НИИ политической регионалистики является комплексное исследование проблем украинской и региональной политической истории, изучение и анализ проблем политологии, социологии, политической регионалистики, этнополитологии в пределах Карпатского региона, в том числе в сопредельных с Закарпатьем регионах Украины и зарубежья. В частности, НИИ политической регионалистики занимается изучением историко-политических аспектов развития регионов с целью качественного и объективного понимания, планирование и прогнозирование явлений и процессов не только в наше время, но и в будущем.

Научно-исследовательская работа посвящена также разработке теоретических и практических проблем, связанных с форматом жизнедеятельности общественно-политических субъектов и разных институтов в регионах, их коммуникации с центральной политической властью в условиях становления гражданского общества. Цели деятельности института определяются в связи с пониманием того, что современная практика региональной жизнедеятельности постоянно находится под существенным

влиянием исторических и культурных традиций, полиэтничности региона, ментальности и этнической стереотипности его населения, социально-экономических факторов, характера и содержания деятельности бизнес групп, партийного структурирования, формирование и циркуляции элит в органах государственной власти, зависимости трансформации региональных элит от избирательных процессов и т.п.

Важной составляющей деятельности НИИ политической регионалистики выступает также осуществление непосредственных контактов и выполнение общих научных проектов с научно-педагогическими, научными и научно-просветительскими заведениями и организациями соседних с Украиной государств (Словакии, Румынии, Венгрии, Польши), организация этнополитологических экспедиций и социологических исследований в Закарпатье и сопредельных регионах названных стран.

Практическая составляющая научно-исследовательской работы. НИИ политической регионалистики призван внедрять результаты научных исследований в учебный процесс, осуществлять, в том числе, подготовку учебно-методических материалов для молодежи.

Основной базой апробации научных исследований выступает факультет общественных наук Ужгородского национального университета. Его студенты привлекаются к практическому мониторингу актуальных региональных проблем современности и их анализа, регулярно проходят производственную практику, принимают участие в исследованиях общественной мысли, учатся работать с архивными фондами, статистикой, партийными источниками, формировать аналитические справки, составлять политические портреты отдельных общественно-политических лидеров, региональных элитных групп и т.п.

На кафедре политологии и государственного управления факультета общественных наук Ужгородского национального университета при участии НИИ политической регионалистики создаются образовательные программы с углубленным изучением региональной специфики.

Структура. Кадровый потенциал Института формируют научные сотрудники и опытные специалисты, среди которых преобладают политологи, социологи и историки. Главным органом управления Института является Научный совет (НС), который определяет общие направления его деятельности. Структурными подразделениями Института являются научно-исследовательские отделы – политической регионалистики (куратор Мариан Токарь), этнополитологии (куратор Михаил Зан), мониторинга общественной мысли (куратор Юрий Остапец).

При Институте действует редколлегия информационно-аналитического журнала «Регионалистика», а также формируются фонды Архива-музея политической истории Закарпатья, который имеет собственную тематическую площадку на познавательном интернет-портале «Закарпатия».

Публичная активность. За время своего существования НИИ политической регионалистики выступил инициатором и организатором проведения научных форумов разного уровня. В частности, среди наиболее известных и резонансных при непосредственном участии работников Института в Ужгороде стоит назвать такие научные форумы как: Международная научно-

практическая конференция «Страны Центрально-Восточной Европы в модерное и постмодерное время: теоретические концепции и политические реалии»; Всеукраинская научная конференция «Закарпатская Украина: перспективы и реалии развития»; Научный семинар «Политические процессы в Закарпатье после парламентских выборов 2006 года»; Научно-практическая конференция «Етнополитическая реальность Закарпатья на современном этапе» и др.

Работники НИИ принимали индивидуальное участие во множественных международных конференциях в Украине (Киев, Донецк, Днепропетровск, Одесса, Львов, Черновцы, Ивано-Франковск и др.), а также в иностранных государствах – Словакии, Румынии, Венгрии, Польши, России, Приднестровской Молдавской республике.

Издательская деятельность. В 2009 году НИИ политической регионалистики начал издательскую серию «Studia Regionalistica». Она представляет собой издание книжек историко-политического характера из наиболее актуальных проблем региональной истории и современности, освещение международных, политических, этнических и конфессиональных процессов в Закарпатье и сопредельных с ним регионах. В серии «Studia Regionalistica» издано книги:

- Басараб М., Токарь М. Общественные организации Закарпатья в борьбе за государственность Украины (конец 80-х – начало 90-х годов XX века): Серия «Studia Regionalistica» / № 1. – Ужгород: Издательство «Карпаты», 2009. – 336 с. ISBN 978-966-671-224-3.

- Остапец Ю., Токарь М. Закарпатье через призму политических выборов: Серия «Studia Regionalistica» / № 2. – Ужгород: Издательство «Карпаты», 2009. – 408 с. ISBN 978-966-671-225-0.

- Вегеш Н., Молнар С., Молнар И., Остапец Ю., Официнский Р., Токарь М., Фединец Ч., Черничко С. Хроника Закарпатья. 1867 – 2010 / Kárpátalja évszámokban. 1867 – 2010 / украинско-венгерское двуязычное издание; Ukránmagyar kétnyelvű kiadvány: Серия «Studia Regionalistica» / № 3. – Ужгород: Издательство УжНУ «Говерла», 2011. – 312 с. ISBN 978-966-2095-55-5.

- Гиря В. Венгерская иредента в междувоенном Закарпатье («венгерский фактор» в общественно-политической жизни): Серия «Studia Regionalistica» / № 4. – Ужгород: Издательство «Карпаты», 2012. – 200 с. ISBN 978-966-671-319-6.

- Стряпко И. Общество «Просвита» в общественно-политической и культурной жизни Закарпатья (1920 – 1939): Серия «Studia Regionalistica» / № 5. – Ужгород: Информационно-издательский центр ЗИППО, 2012. – 328 с. ISBN 978-966-332-109-7.

- Сергиенко Т. Украинско-словацкие отношения: формирование системы межгосударственного сотрудничества (90-е годы XX – начало XXI веков): Серия «Studia Regionalistica» / № 6. – Ужгород: Информационно-издательский центр ЗИППО, 2012. – 274 с. ISBN 978-966-332-107-3.

В 2010 году НИИ политической регионалистики зарегистрировал информационно-аналитический журнал «Регионалистика» (издано два номера). Тематика издания посвящена разным проявлениям региональной жизни, проблемам общественно-политического развития регионов, этнополитическому спектру, тенденциям регионального элитотворения, партийного строительства,

избирательных процессов, этноконфессиональных характеристик. Издание рассчитано не только на научных работников и краеведов, а и специалистов-практиков, политиков, государственных служащих, чиновников, экспертов.

Совместно с Закарпатской областной государственной администрацией выдан научный сборник материалов Всеукраинской научной конференции «Закарпатская Украина: перспективы и реалии развития» (24 июня 2010 года), посвященной 65-й годовщине воссоединения Закарпатской Украины с Советской Украиной (Ужгород, 2010). Отдельными изданиями под эгидой НИИ политической регионалистики также вышли книги «Закарпатье 1919 – 2009 годов: история, политика, культура» (украинское и венгерское издания) (коллектив авторов; Ужгород, 2010, Будапешт, 2010), «Социальное развитие неформальных практик предпринимательства в условиях экономического кризиса (пример Закарпатья)» (авторы Н. Варга, А. Пелин; Ужгород, 2012) и «Закарпатская Гуцульщина» (автор В. Пипаш; Ужгород, 2012).

Проекты. В 2010 году работниками НИИ политической регионалистики совместно с Институтом этнонациональных исследований Венгерской академии наук (Венгрия) завершена работа над масштабным международным проектом, результатом которого стало издание одновременно двумя языками (украинским и венгерским) комплексной монографии «Закарпатье 1919 – 2009 годов: история, политика, культура» (Ужгород: Полиграфцентр «Лира», 2010. – 720 с.). На венгерском языке такую же книгу (640 с.) издано в Венгрии (Будапешт). В итоговом издании системно исследуются взаимосвязанные проблемы исторического развития Закарпатья в XX – в начале XXI века с акцентом на взаимное историческое наследие украинского и венгерского местного населения региона.

В разрезе комплексных фундаментальных исследований в течение 2009 – 2011 годов НИИ политической регионалистики осуществлял деятельность в направлении изучения и анализа проблем этнополитического развития Закарпатья в XX – в начале XXI века.

В 2013 году НИИ политической регионалистики завершает работу над общим проектом с Научно-исследовательским институтом европейской интеграции и региональных исследований, который действует при Черновицком национальном университете имени Юрия Федьковича. Результатом сотрудничества станет издание монографии о политике в региональном измерении на примере Буковины и Закарпатья.

В 2013 году НИИ политической регионалистики приступил к выполнению фундаментального исследования, объектом которого выступает региональная политическая элита Закарпатья в XX – в начале XXI века. Это тематическая составляющая более объемной проблемы, которая охватывает страны Центрально-Восточной Европы и представленная на государственное финансирование совместно с НИИ Центральной Европы из Ужгорода. Предметом данного исследования являются тенденции и особенности формирования, деятельности, а также циркуляции региональной политической элиты в Закарпатье, проблемы их функциональности, эволюции и современного состояния, влияния их представителей в общественных и партийных структурах, государственных органах, специфики их зависимости от бизнеса и т.п.

Общественное признание. Прodelанная институтом научно-исследовательская работа за последние годы не осталась незамеченной как научной, так и общественной аудиторией. В 2009 году книга Михаила Басараба и Мариана Токаря «Общественные организации Закарпатья в борьбе за государственность Украины (конец 80-х – начало 90-х годов XX века)» из серии «Studia Regionalistica» была признана лучшим научным изданием года в Закарпатье. А в 2011 году такой же награды была удостоена коллективная работа «Закарпатье 1919 – 2009 годов: история, политика, культура».

Партнеры. С целью реальной оценки общественно-политической ситуации региона работники института привлекают к сотрудничеству и других специалистов, экспертов, заключают договора о совместной работе над проектами с государственными и общественными организациями. Научными партнерами Научно-исследовательского института политической регионалистики выступают Агентство исследований регионального социума «Карпатия», НИИ Центральной Европы и Агентство политических исследований «Социум Карпат» (все – Ужгород, Украина), Научно-исследовательский институт европейской интеграции и региональных исследований (Черновцы, Украина), Центр политических исследований (Львов, Украина), Центр политического мониторинга (Ивано-Франковск, Украина), Музей Истории Сату Маре (Сату Маре, Румыния), Институт этнонациональных исследований Венгерской академии наук (Будапешт, Венгрия) и другие научно-исследовательские учреждения.

Scientific Research Institute of the Political Regionalistics

Purpose and directions of activity. Scientific Research Institute of the Political Regionalistics was established by the decision of the Academic Council of the Uzhgorod National University (UzhNU) in May 28, 2009 as its structural research unit. The main directions of research and practical activity of the Regional Political Research Institute is a comprehensive study of problems of Ukrainian and regional political history, the study and analysis of the problems of political science, sociology, political regionalistics, ethnopolitology within the Carpathian region, including neighboring regions of Transcarpathian region of Ukraine and abroad. In particular, the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics studies the historical and political aspects of regional development for qualitative and objective understanding, planning and forecasting phenomena and processes not only in our time but also in the future. Research work is also dedicated to the elaboration of theoretical and applied issues related to the format of vital social and political characters and institutions in different regions, their communication with the central political authority in the civil society. The current practice of regional life is constantly under the significant influence of historical and cultural traditions, multiculturalism of the region, mentality and ethnic stereotype of its population, socio-economic factors, the nature and content creation of business groups, party structure, formation and recruitment of the elites in government, dependency of regional elites transformation on the electoral process and so on.

An important component of the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics operation is also the political implementation of direct contacts and the fulfillment of joint research projects with scientific and educational institutions of Ukraine's neighboring countries (Slovakia, Romania, Hungary, Poland), the organization of ethno-political expeditions and social researches in the Carpathians and adjacent regions of the mentioned countries and places of compact residence of Ukrainians there.

The practical component of the scientific research work. Scientific Research Institute of the Political Regionalistics intends to implement the results of research works into the learning process, also to perform preparation of teaching materials for young people. Its main testing research base is the Faculty of Social Sciences of the Uzhgorod National University. Its students are involved in the practical monitoring of actual regional problems of modernity and its analysis, they regularly do production practical training, participate in polls, learn to work with archives, statistics, party sources, learn to form analytical references, make political portraits and more.

Structure. The human resources potential of the Institute constitute researchers and experienced professionals, who are prevailingly political scientists, sociologists and historians. The main body of the Institute is the Academic Council (AC), which determines the general directions of its activities. Structural departments of the Institute are research departments – political Regional Studies (curator M. Tokar), Ethnopolitology (curator M. Zahn), monitoring of public opinion (curator Yu. Ostapets). Under the patronage of the Institute there operates editorial board of informational and analytical magazine "Regionalistica", there are formed the foundations of Archive-Museum of the political history of Transcarpathian region, which has its own site on educational portal "ZaKarpattia" ("Закарпаття" – www.zakarpattia.com).

Public activity. During its existence, the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics took the part of initiator and co-organizer of scientific forums of various levels. Employees of the Research Institute took individual part in numerous international conferences in Ukraine (Kyiv, Donetsk, Dnipropetrovs'k, Odessa, Lviv, Chernivtsi, Ivano-Frankivsk, etc.), as well as in foreign countries – Slovakia, Romania, Hungary, Poland, Russia, Trans-Dniester Moldavian Republic.

Publishing. In 2009, the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics founded the publishing series «Studia Regionalistica». It is a publication of books of historical and political nature on the most urgent problems of regional history and contemporary times, coverage of international, political, ethnic and religious processes in Transcarpathian and adjacent regions.

In 2010, the the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics registered informational and analytical periodical "Regionalistica" (Регіоналістика) (two issues have already been published), which topics are devoted to various manifestations of regional life, social and political issues of regional development, ethno-political spectrum, regional tendencies of elite formation, party building, electoral processes, ethno-confessional characteristics.

Projects. In 2010, the staff of the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics and the Institute of Ethnic Studies of the Hungarian Academy of Sciences (Hungary) completed work on a large-scale international project, which

resulted in the publication of complex monograph simultaneously in two languages (Ukrainian and Hungarian) "Transcarpathian region in 1919 – 2009: History, Politics, Culture" (Uzhgorod: Polygraph Centre "Lira", 2010. – 720 p.). In Hungarian, the same work (640 p.) has been published in Hungary (Budapest). The final edition systemically covers interrelated problems of historical development in Transcarpathian region in the XX – beginning of XXI century, with an emphasis on mutual historical heritage of Ukrainian and Hungarian local population.

In the context of comprehensive fundamental research during 2009 – 2011 years, the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics has revealed and analyzed ethno-political problems of Transcarpathian region in the XX – XXI century. The content of the topic, which was positively evaluated by experts, investigates ethnic structure of the Transcarpathian region, socio-political development of national minorities in Transcarpathian region, the evolution of social and political organizations of national minorities in Transcarpathian region, Rusynism as ethnic and political problem of Ukraine, educational development of national minorities and others.

In 2013, the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics finishes a joint project with the Research Institute for European Integration and Regional Studies, which operates under the patronage of the Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University. The result of collaboration will be publishing of monograph on regional policy on the example of Bukovina and Transcarpathian region (presented in Uzhgorod, Chernivtsi, and Kyiv).

In 2013, the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics began the implementation of fundamental research, the object of which is the regional political elite in Transcarpathian region in the XX – early XXI century. This is part of a thematic more volumetric problem that involves the countries of Central and Eastern Europe, and is presented for government funding together with the Scientific Research Institute of Central Europe. The subject of research is the tendencies and characteristics of regional elite formation in Transcarpathian region, the problem of formation and functioning of the elites, their sources, evolution and current status, the influence of their representatives in public and party structures, government bodies, specifics of their recreation and more.

Partners. With the aim to assess the socio-political situation of the region more realistically, workers of the Institute attract other professionals and public institutions for cooperation. Scientific partners of the Scientific Research Institute of the Political Regionalistics are the following: Agency of Regional Society Researches "Carpathia", Scientific Research Institute of Central Europe and the Agency of Political Studies "Society of the Carpathians" (all – Uzhgorod, Ukraine), Research Institute for European Integration and Regional Studies (Chernivtsi, Ukraine), Center for Political Studies (Lviv, Ukraine), Center of Political Monitoring (Ivano-Frankivsk, Ukraine), the Museum of History of Satu Mare (Satu Mare, Romania), Institute for Ethnic Studies of the Hungarian Academy of Sciences (Budapest, Hungary) and other research institutions.